

Referencias bibliográficas

- ÁLVAREZ DE LA GRANJA, María (2014): «O tratamento das expresións pluriverbais no “Tesouro do léxico patrimonial galego e portugués”», SEVILLA MUÑOZ, Julia (ed.): *Fraseología y léxico: un enfoque contrastivo*. Lugo: Axac, páxs. 123-136.
- LÓPEZ MEIRAMA, Belén (2008): *Léxico disponible en el español de Galicia*. Santiago de Compostela: Universidade de Santiago de Compostela.

MARTÍ I CASTELL, Joan (2014): *Aportacions a l'estudi de la filologia i la lingüística catalanes*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 272 p.

Patrocinada per la Diputació de Tarragona i presentada pel seu president, aquesta obra recull diversos treballs que l'autor, filòleg i lingüista polifacètic i ben acreditat, descriu en la Introducció (p. 7-9). Cal dir d'antuvi que són treballs excel·lents i que és un encert de recollir-los per a facilitar-ne el coneixement, ben útil per als especialistes en l'estudi de la llengua catalana. Per part nostra només pretenem de difondre'n modestament llur interès.

El primer treball, titulat *De Les excel·lències de la llengua catalana* (pàg. 11-38), és un comentari extens del llibre que amb aquest títol publicà el 1967 Antoni Comas, referit a aspectes de la història del català durant el segle XVIII, és a dir, en l'inici de l'opressió oficial del català, on descriu precisament les «copioses mostres de fidelitat lingüística» (p. 13) com a reacció de rebuig de l'opressió, i els motius en què es basa aquesta actitud. Podem assenyalar que el llibre d'Antoni Comas aparegué precisament el 1967, quan era ben viva la repressió del règim franquista, actitud encara present en la mentalitat de molts polítics espanyolistes.

Sota l'epígraf «Dialectologia social. Estudi de les localitats de Marçà, la Torre de Fontaubella, Margalef de Montsant i Alió», s'inclou un ampli i detallat treball que pertany a un camp de la lingüística en què ha destacat Joan Martí i Castell, i precisament referit a unes localitats que ell coneix bé. Això li permet de fer-ne una descripció metòdica i precisa de la realitat lingüística i, arribar a unes conclusions molt afinades, sobretot pel que fa a la continuïtat generacional.

«Teià versus Taià» és un informe detallat sobre la problemàtica que comporta la grafia d'aquest topònim, que parteix d'una primera forma documentada l'any 965: *Taliano*. S'hi raona l'ús de la forma *Teià* amb pas *a > e* en la síl·laba inicial.

En el capítol “Producció escrita i producció oral” es tracta detalladament i aguda la qüestió de l'evolució de la llengua des dels seus orígens, la seva plasmació en els documents escrits, el caràcter propi de la llengua escrita, sobretot la de caràcter literari, i la seva relació amb l'oralitat.

A continuació passa a considerar “Ramon Llull, creador de la llengua literària”, tema que Joan Martí ha tractat detingudament i extensament. En aquest treball fa una descripció detallada de les motivacions sociolingüístiques i generals que tingué Llull per a expressar-se en català, que l'induiren a la formació d'un llenguatge català culte, que tingué una gran transcendència en la història de la llengua catalana.

Sota l'epígraf «Significació lingüística dels Usatges de Barcelona», Joan Martí ens ofereix, en primer lloc, una descripció de la importància d'aquest text en la història lingüística del català, i seguidament, a partir de la versió que en féu Joan Bastardas, una anàlisi lingüística precisa d'aquest text, des dels aspectes fonètics i gràfics fins als morfosintàctics i lèxics.

En el treball que porta per títol, ben explícit, «Connotacions i derivacions sociolingüístiques dels conceptes “llengua” i “dialecte”», analitza el significat i la relació d'ambdós conceptes i llur manipulació extralingüística per motius polítics i ideològics, sobretot referits al català en tot el seu àmbit lingüístic, com ara a les Illes i sobretot al País Valencià.

«Aproximació a Pompeu Fabra» és l'epígraf de l'article següent en què analitza i descriu la significació de l'obra i la figura de Fabra en el context de la història lingüística catalana, tant pel que fa a la

seva formació d'enginyer a lingüista, com en els aspectes gramàtics i polítics de la seva activitat i de la transcendència de la seva obra i de la seva actitud personal.

En l'article «Una aproximació a la llengua de Ramon Llull: l'ús de les oracions condicionals amb *si*», repren el tema de la importància lingüística de l'aportació de Llull, en aquest cas analitzant lingüísticament un dels aspectes més interessants de la seva obra: el desenvolupament de la sintaxi de l'oració composta en les frases hipotàctiques, que és un dels estadis més elaborats del desenvolupament d'una llengua.

En el capítol titulat «Envers la planificació de l'estatus», es retorna als aspectes sociolingüístics, inclosos els polítics, que es tractaren en el Primer Congrés Internacional de Llengua Catalana, és a dir, en l'inici del segle xx, sobretot en relació amb els governs centrals i llur actitud envers la llengua catalana, tant on l'ús oficial com en l'ensenyament, incloent-hi el cas especial del dret andorrà, i també en relació amb la unitat nacional i la unitat lingüística de tots els territoris de parla catalana.

El darrer capítol, que porta l'epígraf ben explícit «Normativització (I): l'Institut d'Estudis Catalans unitat i variació, una qüestió ideològica i política», és dedicat en primer lloc a les consideracions sobre llengua i dialecte, la valoració social d'una llengua en relació amb tot els territoris i variacions; i, a continuació, tracta de la codificació que en realitza l'Institut d'Estudis Catalans, seguint el mestratge de Fabra.

En aquestes línies només hem pretès de donar-ne una mostra de l'alt valor de les aportacions d'aquest llibre a fi de recomanar-ne una lectura completa i de felicitar com cal l'autor per la seva aportació a la lingüística catalana tant en els aspectes externs com en els interns.

Josep MORAN
Universitat de Barcelona
Institut d'Estudis Catalans

MARTÍNEZ PÉREZ, Antonia (2013): *La transformación de la lírica francesa medieval*. Granada: Publicaciones de la Universidad de Granada, 246 p.

La monografia d'A. Martínez Pérez aborda l'estudi de la poesia d'inspiració urbana que es desenvolupa al segle XIII al nord de França. L'autora es proposa analitzar la configuració estructural pròpia d'aquest *corpus*, profundament heterogeni, i sovint dispers als manuals de literatura, i establir els vincles i analogies que manté amb altres productes romànics coetanis. Es tracta d'una poesia que, en general, enquadrada dins de la categoria del *dit*, gènere de contorns imprecisos i mal definits, planteja molts problemes de classificació i que ha estat poc tinguda en compte en les tipologies genèriques de la poesia medieval.

El primer capítol es dedica a esbossar, encara de forma embrionària, els principals trets que configuren el *corpus* i a explicar-los en funció del context urbà en què es desenvolupa. El caràcter ja no cantat sinó recitat del nou lirisme hauria de posar-se així en relació no només amb el ric teixit social de joglars, mercaders, predicadors, i altres detentors de la paraula que ocupen la plaça pública, sinó també, en un pla conceptual, amb el trencament de la circularitat del cant que possibilita el nou espai urbà. El *dit*, estructurat com una tirallonga de versos d'extensió indefinida i virtualment infinita, és el nou motlle formal d'una poesia, que, tant en la forma com en el contingut, trenca la cotilla cortès de la cançó, lligada a la seva matriu feudal, per obrir-se a la dispersió de la urbs, configurada com l'espai de la diversitat més heteròclita. El nou espai de llibertat que inaugura la ciutat i la polifonia que alimenten les seves dinàmiques socials, intel·lectuals i econòmiques són analitzades per l'autora en connexió amb el caràcter "personal" de la nova poètica, on, passant de la generalització a l'anècdota, i sovint de la idealització a la sàtira, es va construint un nou llenguatge poètic articulat al voltant d'un *jo* particular, que dramatitza la seva experiència subjectiva recurrent a l'imaginari més concret i quotidià de la realitat social. En aquest context, A. Martínez Pérez destaca la vocació transgressora i polèmica de la poesia urbana, dedicant un espai important a estudiar l'obra de Colin Muset, que, adscrit encara a la poètica trobadoresca, ja busca la renovació a través de l'obertura als registres popularitzants i als temes goliardescos, i, sobretot als poetes de l'anomenat grup